

PRESSMEDDELANDE från EU:s narkotikacentrum i Lissabon

KOKAIN, AMFETAMIN, ECSTASY OCH CANNABIS: DE SENASTE TRENDERNA

Kokain förstahandsvalet bland droger för många unga européer

(24.11.2005 LISSABON) Kokain har börjat spela en betydande roll på den europeiska drogscenen, rapporterar **EU:s narkotikacentrum (ECNN)** i **Årsrapport 2005 över situationen på narkotikaområdet i Europa** som presenteras i dag i Bryssel. Indikatorer för handel och konsumtion ger överväldigande bevis för att införseln och användningen av kokain har ökat och det kommer allt fler uppgifter om kokainrelaterade hälsoproblem.

ECNN uppskattar att omkring 9 miljoner européer (3% av alla vuxna) har använt kokain någon gång. Mellan 3 och 3,5 miljoner (1% av alla vuxna) tros ha testat drogen det senaste året, medan omkring 1,5 miljoner (0,5 % av alla vuxna) har använt kokain den senaste månaden. Kokain förekommer främst bland unga vuxna (15–34 år) och i synnerhet bland unga män och personer som bor i tätorter.

Det finns stora skillnader mellan länderna när det gäller användning av kokain. Enligt de flesta nationella undersökningar har mellan 1% och 11,6% av unga européer använt drogen någon gång, medan mellan 0,2% och 4,6% har använt kokain de senaste tolv månaderna.

Spanien och **Storbritannien** rapporterar de högsta prevalenstalen. I dessa länder har över 4% av unga vuxna använt kokain det senaste året, vilket är högre än för ecstasy och amfetamin. Enligt **ECNN** börjar dessa tal nu närma sig nivåerna i USA, vilket späder på oron att kokain börjar etablera sig som förstahandsvalet för många unga människor i delar av Europa (¹).

Sedan slutet av 1990-talet har undersökningar i **Danmark, Italien, Ungern, Nederländerna** och **Österrike** visat att kokainanvändningen de senaste tolv månaderna bland unga vuxna har ökat. I **Spanien** och **Storbritannien** var ökningarna störst före 2001, medan senare uppgifter tyder på att denna stigande trend nu kan vara på väg att plana ut.

Användningen i Europa av crack-kokain – en drog som är särskilt förknippad med hälso- och sociala problem – är fortfarande begränsad, enligt den rapport som presenteras i dag. Någon mer betydande användning rapporteras bara förekomma i ett fåtal storstäder, särskilt i **Nederländerna** och **Storbritannien**.

Dramatisk ökning av mängden kokain som beslagtogs i Europa

De senaste siffrorna visar att mängden beslagtogs kokain i **EU** nästan fördubblades mellan 2002 och 2003, från 47 ton till över 90 ton, vilket tyder på att Europa nu utgör en stor marknad för denna drog. Kokain förs i första hand in i **EU** via **Iberiska halvön** och **Nederländerna**, och länder i **Afrika** och **Västindien** är viktiga transitländer för smuglingen av kokain till Europa.

Spanien och **Nederländerna** rapporterar de största kokainbeslagen i **EU**. Volymerna mer än fördubblades i båda dessa länder mellan 2002 och 2003.

Kokainet får allt större konsekvenser för folkhälsan

Allt fler européer söker i dag behandling för kokainrelaterade problem, enligt den rapport som presenteras i dag. Ungefär 10% av dem som söker narkotikabehandling i Europa gör det för kokainmissbruk, även om situationen varierar avsevärt mellan olika länder. Andelen klienter som söker vård för kokainmissbruk är högst i **Spanien** (26%) och **Nederländerna** (38%). I **Nederländerna** var andelen förstagångsklienter som sökte behandling för kokainproblem större än för opiatmissbruk.

Kokainrelaterade dödsfall är enligt **ECNN** ett "allvarligt och möjligen underrapporterat problem". Det är vanligt att opiatmissbrukare använder kokain och kokain påträffas också ofta tillsammans med opiater vid överdoser. Kokain tros spela en "avgörande roll" i ungefär 10% av alla narkotikarelaterade dödsfall (mellan 1% och 15% beroende på land). Enligt rapporten kan detta betyda att det sker hundratals kokainrelaterade dödsfall varje år i **EU**. Dödsfall som uteslutande sägs bero på kokain är dock fortfarande sällsynta, även om det finns en oro över drogens potential att förvärra hjärtkärlproblem.

Inga tecken på minskad användning av andra stimulantia

De senaste siffrorna från olika undersökningar visar fortfarande på en stigande trend när det gäller användning av ecstasy och amfetamin bland unga vuxna i de flesta **EU-länder**, uppger **ECNN** (2).

En stigande användning av ecstasy rapporterades första gången i Europa på 1990-talet och har i de flesta länder ökat till att i dag vara lika stor som eller större än användningen av amfetamin. **ECNN** uppskattar att omkring 2,6 miljoner vuxna i **EU** har använt ecstasy de senaste tolv månaderna (0,8% av alla vuxna).

Nationella undersökningar visar att mellan 0,6% och 13,6% av unga vuxna säger sig ha testat ecstasy och 0,4–6% att de har använt ecstasy det senaste året. De högsta talen när det gäller användning de senaste tolv månaderna bland unga vuxna rapporteras från **Estland** (3,7%), **Spanien** (3,8%), **Tjeckien** (5,9%) och **Storbritannien** (6,9%). Men till skillnad från de flesta andra länder för vilka det finns uppgifter tillgängliga rapporterar **Tyskland**, **Grekland** och **Storbritannien** att användningen av ecstasy nu har stabiliserats.

Danmark, **Estland** och **Storbritannien** är de länder som har de högsta talen när det gäller användning av amfetamin de senaste tolv månaderna bland unga vuxna (omkring 3%). Men **Storbritannien** är det enda landet i **EU** som rapporterar att användningen de senaste tolv månaderna har minskat avsevärt i denna åldersgrupp (15–34 år).

Europa är fortfarande ett viktigt centrum för framställning av ecstasy och amfetamin

Globalt sett är Europa fortfarande huvudcentrum för ecstasyframställning, även om dess relativa betydelse börjar minska allt eftersom produktionen sprider sig till andra delar av världen. Även framställning och beslag av amfetamin är fortfarande koncentrerad till Europa. År 2003 upptäcktes amfetaminlaboratorier i **Belgien**, **Tyskland**, **Estland**, **Litauen**, **Luxemburg** (småskaligt), **Nederländerna**, **Polen** och **Storbritannien**.

Merparten av det amfetamin som beslagtogs 2003 kom från **Nederländerna**, följt av **Polen** och därefter **Belgien**. Omkring 82% av den totala mängden amfetamin som beslagtogs i hela världen 2003 beslagtogs i **Väst- och Centraleuropa**. De beslagtagna kvantiteterna tycks ha ökat sedan 2002.

Europa trotsar global trend – inga tecken på ökad användning av metamfetamin

Trots växande problem med metamfetamin i **Afrika**, **Asien**, **Australien**, **Nya Zeeland** och **USA** är det fortfarande bara i **Tjeckien** och **Slovakien** som någon betydande användning av denna drog förekommer i **EU**. I **Tjeckien** har det funnits ett lokalt problem sedan 1980-talet och mer än 50% av dem som söker behandling för narkotikamissbruk gör det för metamfetaminproblem.

I en kommentar säger **ECNN:s ordförande Marcel Reimen**: "Många europeiska länder har starka förbindelser med delar av världen där det finns metamfetaminproblem. Med tanke på att den europeiska marknaden för

stimulantia växer kan man inte bortse från risken att användningen av metamfetamin sprider sig. Det är tvärtom mycket viktigt att vara vaksam och vidta preventiva åtgärder på detta område”.

Oro över naturligt förekommande hallucinogeners popularitet

Användningen av syntetiska hallucinogener som LSD är fortfarande begränsad i hela Europa. Enligt den rapport som presenteras i dag är det emellertid relativt vanligt att unga skolelever (15–16 år) experimenterar med naturligt förekommande hallucinogener som exempelvis ”magiska svampar”. År 2003 var livstidsprevalensen (andel som har testat någon gång) för magiska svampar lika hög som för ecstasy i **Tjeckien, Danmark, Italien, Nederländerna, Österrike** och **Polen** och högre i **Belgien, Tyskland** och **Frankrike**.

Över 62 miljoner européer har testat cannabis

ECNN uppskattar att över 62 miljoner européer (eller mer än 20% av alla vuxna) någon gång har testat cannabis och att ungefär 20 miljoner (över 6% av alla vuxna) har använt cannabis det senaste året. Omkring 9,5 miljoner (nästan 4% av alla vuxna) har använt cannabis den senaste månaden och ungefär 3 miljoner unga vuxna, främst unga män, tros använda cannabis dagligen eller så gott som dagligen.

Cannabis – en mer likartad bild framträder när nationella skillnader minskar

Sedan mitten av 1990-talet har den dominerande trenden i Europa när det gäller cannabisbruk varit stigande (³). Helhetsbilden i **EU** när det gäller cannabis har dock varit skiftande. **Storbritannien** har historiskt sett varit det land som har haft de högsta prevalenstalen.

Men enligt **ECNN** är detta inte längre fallet, utan andra länder börjar nu komma i fatt samtidigt som situationen i **Storbritannien** sedan 1998 har stabiliserats. När det gäller användning de senaste tolv månaderna bland unga vuxna är siffrorna t.ex. 17,3% i **Spanien**, 19,5% i **Storbritannien**, 19,7% i **Frankrike** och 22,1 % i **Tjeckien**. (De lägsta talen när det gäller användning av cannabis de senaste tolv månaderna bland unga vuxna rapporteras från **Grekland, Sverige, Polen** och **Portugal**).

Projektet för europeiska skolundersökningar (**ESPAD**) (⁴) ger en god bild av de långsiktiga trenderna (1995–2003) beträffande användningen av droger bland europeiska skolelever (15–16 år) och visar på en konvergerande utveckling när det gäller bruket av cannabis. År 1995 uppgick livstidsprevalensen enligt **ESPAD:s** uppgifter i denna åldersgrupp till 41% i **Storbritannien** och 37% i **Irland**, vilket är betydligt högre än i alla andra **EU-länder** som deltar i undersökningen. **Tjeckien** (22%) var det enda andra **EU-landet** som rapporterade en siffra över 20 %. De flesta länder rapporterade siffror under 10%.

ESPAD:s uppgifter för 2003 ger dock en helt annan bild. Nio **EU-länder** rapporterar en livstidsprevalens över 20%: **Tjeckien** (44%), **Irland** (39%), **Storbritannien** (38%), **Frankrike*** (38%) **Slovenien** (28%) **Italien** (27%), **Slovakien** (27%), **Danmark** (23%) och **Estland** (23%). Ökningen av livstidsprevalensen för cannabis var störst i de **nya medlemsstaterna i Central- och Östeuropa**, där talen 1995 ofta var mycket låga (i allmänhet under 10%).

Den högsta uppskattade livstidsprevalensen för cannabis bland europeiska skolelever i åldern 15–16 år 2003 rapporterades från **Tjeckien** (44%) och andelen som har använt cannabis den senaste månaden var högst i **Spanien** och **Frankrike** (22%). Mellan 1999 och 2003 ökade andelen skolelever som sade sig ha testat cannabis första gången när de var 13 år eller yngre med 5% i **Tjeckien**. Men **Nederländerna** och **Storbritannien** rapporterade båda en liten minskning på 1% av denna andel, även om en förändring i den storleksordningen är svår att tolka.

Blandmissbruk – ett centralt inslag i den europeiska narkotikasituationen

Blandmissbruk är i dag ett centralt inslag i den europeiska narkotikasituationen, enligt rapporten. Det betyder att det inte längre är möjligt att göra enkla drogspecifika analyser.

På denna punkt konstaterar **ECNN:s direktör Wolfgang Götz**: "När man analyserar effekterna på folkhälsan av narkotikaanvändning i dag måste man ta hänsyn till de komplikationer som följer av en samtidig konsumtion av flera psykoaktiva ämnen, inklusive alkohol och tobak. Det kan vara vilseledande att fokusera på trenderna för en enda drog om man därmed bortser från det inbördes förhållandet mellan olika typer av droger".

Anmärkningar och definitioner:

Alla vuxna – 15–64 år; unga vuxna – 15–34 år; livstidsprevalens – har använt minst en gång

⁽¹⁾ Se *Årsrapport 2005* Kommentar, figuren "Användning av kokain de senaste tolv månaderna bland unga vuxna (15–34 år).

⁽²⁾ Se kapitel 4, figurena 8 och 9.

⁽³⁾ Se kapitel 3, figur 4.

⁽⁴⁾ <http://www.espad.org/index.html> (* Frankrike har bara deltagit i ESPAD fr.o.m.1999).